DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
7. Sınıf · Sosyal Bilgiler · 10. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Ortak Mirasımız — Osmanlı Devleti'nin Cihan Devleti Hâline Gelmesini Sağlayan Siyasi, Askerî, Sosyal ve Ekonomik Politikalar (SB.7.3.1)

SB.7.3.1. Osmanlı Beyliği'nin kısa sürede büyümesini ve cihan devleti hâline gelmesini sağlayan siyasi, coğrafi ve askerî etkenleri (Gaza ve Cihat, düzenli ordu) sorgular. · SB.7.3.2. Fetihlerin kalıcılığında İskân ve İstimalet politikaları ile Millet Sistemi, Tımar sistemi, Ahilik ve vakıf kurumlarının rolünü değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Osmanlı Beyliği, Bizans sınırındaki Söğüt ve Domaniç'te bir uç beyliği olarak kurulmuş; Gaza ve Cihat anlayışıyla batı yönünde ilerleyerek Anadolu beyliklerinin ve Ahilerin desteğini almıştır.
- İskân (yerleştirme/şenlendirme) politikasıyla Balkanlarda fethedilen yerlere Anadolu'dan konargöçer Türkmenler yerleştirilerek fetihler kalıcı kılınmış ve boş araziler tarıma açılmıştır.
- İstimalet (gönül alma/hoşgörü) politikasıyla gayrimüslim halka inanç özgürlüğü, adalet ve vergi kolaylığı sağlanmış; Millet Sistemi'nde toplum ırka göre değil din ve mezhebe göre yönetilmiştir.

1 EŞLEŞTİRME

Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olmasını sağlayan temel kavram ve politikaları açıklamalarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. İskân Politikası

☐ 2. İstimalet Politikası

☐ 3. Millet Sistemi

☐ 4. Tımar (Dirlik) Sistemi

a) Toplumun ırk yerine din ve mezhep aidiyetine göre örgütlenip bir arada yaşatılması

b) Toprak geliriyle üretimin sürdürülmesi ve atlı asker (Tımarlı Sipahi) yetiştirilmesi

c) Fethedilen Balkan topraklarına Anadolu'dan konargöçer Türkmenlerin yerleştirilmesi

d) Fethedilen yerlerdeki halka hoşgörü, adalet ve inanç özgürlüğü sunarak gönül kazanma

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki kuruluş panosunda Osmanlı Beyliği'nin kısa sürede büyümesini sağlayan coğrafi ve siyasi etkenler verilmiştir. Buna

Ⓐ Kuruluş yıllarında Anadolu'daki diğer Türk beylikleriyle sürekli savaşması

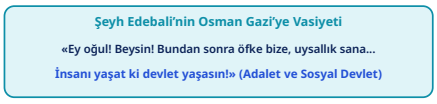
Ⓑ Bizans sınırında stratejik bir uç beyliği olarak kurulmuş olması

Ⓒ Balkanlarda ve Bizans'ta güçlü bir siyasi birliğin bulunmaması

Ⓓ Gaza ve cihat siyaseti izleyerek Ahilerin ve alplerin desteğini alması

3 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki Şeyh Edebali nasihat kartında yer alan «Ey oğul! İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.» sözünün Osmanlı yönetim

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki devlet uygulaması kartlarını inceleyerek ilgili olduğu politikayı ve sağladığı temel faydayı tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

Tarihî Uygulama Örneği	İlgili Politika / Sistem	Sağladığı Temel Katkı
Rumeli'ye Yörük ailelerin nakledilmesi	İskân Politikası	
Gayrimüslimlerin ibadet ve vergide korunması		Yerli halkın devlete bağlılığının artması
Dirlik topraklarında atlı asker beslenmesi	Tımar Sistemi	
Cami, medrese, darüşşifa ve han yapılması		

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Osmanlı yönetim, toplum ve ekonomi politikalarıyla ilgili yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
İskân politikasında aralarında anlaşmazlık bulunan ailelerden biri göç ettirilerek Anadolu'da iç huzur korunmuştur.	☐	☐
Rumeli'ye iskân ettirilen ailelerin geçerli bir sebep olmadan eski yerlerine geri dönmelerine izin verilmemiştir.	☐	☐
İstimalet politikası gereği fethedilen yerlerdeki gayrimüslim halk zorla din değiştirmeye mecbur tutulmuştur.	☐	☐
Ahiyan-ı Rûm (Ahiler), Gaziyan-ı Rûm (Alpler) ve Bacıyan-ı Rûm toplulukları Osmanlı'nın kuruluşuna büyük destek vermiştir.	☐	☐
Osmanlı Millet Sistemi'nde topluluklar dinlerine göre değil, etnik köken ve ırk üstünlüğüne göre ayrılmıştır.	☐	☐

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun tarihî kavramlarla tamamlayınız.

Divan | gaza | Ahilik | istimalet | iltizam

1. İslam dinini koruma ve yayma uğruna yapılan kutsal mücadeleye _____ ve cihat denir.
2. Sözlükte «gönül kazanma, meylettirme ve hoşgörü» anlamına gelen Osmanlı siyasetine _____ denir.
3. Orhan Bey döneminde devlet işlerinin görüşülüp karara bağlanması için _____ teşkilatı kurulmuştur.
4. Esnaf dayanışmasını, meslek eğitimini ve dürüst ticareti sağlayan teşkilata _____ adı verilir.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki fermanda Fatih Sultan Mehmet'in Bosnalı Fransisken rahiplere verdiği «Ahidnâme» metninden bir bölüm yer almaktadır. Bu belge Osmanlı'nın

Fatih Sultan Mehmet'in Bosna Ahidnâmesi (1463)

«Bosna rahiplerine ve kiliselerine kimse engel olmayacak, canları, malları ve ibadetleri devlet güvencesinde olacaktır.»

A) Toprak gelirleriyle sipahi yetiştiren Tımar sisteminin

B) İnanç özgürlüğü ve hoşgörüye dayanan İstimalet ve Millet sisteminin

C) Sınır boylarına kale inşa eden askerî savunma stratejisinin

D) Doğu-batı ticaretini denetleyen İpek Yolu gümrük siyasetinin

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada İskân (yerleştirme) politikasının uygulama kuralları verilmiştir. Bu uygulamalarla Osmanlı Devleti aşağıdakilerden

İskân Seçim İlkeleri	İskân Destek İlkeleri
• Konargöçer Yörükler seçildi • Husumetli ailelerden biri alındı	• Toprak ve geçici vergi muafiyeti • Boş arazilerin tarıma açılması

A) Fethedilen Balkan topraklarının Türkleşmesini ve güvenliğini sağlamayı

B) Konargöçer Türkmenleri yerleşik hayata geçirerek tarımsal üretimi artırmayı

C) Balkanlardaki bütün tarım arazilerini boş bırakarak ticareti durdurmayı

D) Göç eden ailelere vergi muafiyeti tanıyarak yeni yurtlarına uyumlarını kolaylaştırmayı

9 KISA CEVAP

Görseldeki Tımar (Dirlik) Sistemi şemasını inceleyerek bu sistemin Osmanlı Devleti'ne sağladığı ekonomik ve askerî faydayı birer cümleyle yazınız.

1. Ekonomik Boyut	2. Askerî Boyut	3. İdari Boyut
Toprak sürekli ekilir, üretim hiç aksamaz	Gelirle Tımarlı Sipahi (atlı asker) beslenir	Taşrada güvenlik ve devlet otoritesi sürer

10 SIRALAMA

Görseldeki fetih ve kalıcılık zincirini takip ederek Osmanlı Devleti'nin yeni bir bölgeyi vatan hâline getirme sürecini 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1. Askerî Güç	2. İstimalet	3. İskân	4. Vakıf İmarı
Gaza ve Fetih	Adalet / Hoşgörü	Türkmen Göçü	Cami / Medrese

- ☐ İskân politikasıyla Anadolu'dan getirilen Türkmen ailelerin bölgeye planlı biçimde yerleştirilmesi
- ☐ Gaza ve cihat ruhuyla hareket eden düzenli Osmanlı ordusunun stratejik bölgeyi fethetmesi
- ☐ Fethedilen bölgedeki yerli halka istimalet politikasıyla can, mal ve inanç güvencesi verilmesi
- ☐ Vakıflar aracılığıyla cami, medrese, darüşşifa ve kervansaraylar inşa edilerek şehrin ihya edilmesi

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki toplumsal destek panosunda kuruluş dönemi gönül erenleri ve teşkilatları tanıtılmıştır. Panodaki bilgilere göre

Ahiyan-ı Rûm (Ahiler)	Gaziyan-ı Rûm (Alpler)
Esnaf dayanışması ve üretim	Vatan savunması ve gaza
Bacıyan-ı Rûm (Kadınlar)	**Abdalan-ı Rûm (Dervişler)**
Sosyal dayanışma ve üretim	Gönülleri fetheden erenler

A) Ahiyan-ı Rûm teşkilatı ticaret ahlakı ve esnaf dayanışmasıyla ekonomiyi güçlendirmiştir.

B) Abdalan-ı Rûm (dervişler) fetihlerden önce halkın gönlünü kazanarak İslam'ı sevdirmiştir.

C) Bacıyan-ı Rûm teşkilatı Anadolu kadınlarının üretim ve savunmadaki aktif rolünü göstermiştir.

D) Osmanlı Devleti yalnızca paralı yabancı askerlerin gücüyle cihan devleti hâline gelmiştir.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki tarihî kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle «Osmanlı'da eğitim, sağlık ve sosyal yardım kurumlarını yaşatan

Anadolu'da konargöçer yaşam süren ve Balkanlara iskân edilen Türkmen topluluğu ☐☐☐☐☐

Türk-İslam devletlerinde gaza ve cihat yapan yiğit savaşçılara verilen unvan ☐☐☐

Ticaret yolları üzerinde tüccarların konaklaması için yapılan büyük vakıf yapısı ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Devlete ait dirlik topraklarında yetiştirilen atlı asker: ___ Sipahi ☐☐☐☐☐☐☐

Orduyla sefere çıkıp yeni coğrafyaların alınmasını sağlayan askerî başarı ☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____